

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 1226
van **CATHY COUDYSER**
datum: 11 mei 2023

aan **LYDIA PEETERS**
VLAAMS MINISTER VAN MOBILITEIT EN OPENBARE WERKEN

Kustbescherming - Embryonale duinen

Voor de Vlaamse kust hebben de voorbije jaren drie proefprojecten gelopen rond embryonale duinenvorming: een testzone bestaande uit een raster van helmgras omringd door rijshouthagen in Raversijde-Mariakerke, een grasdijk op een beplant en verhoogd zandvolume tussen zeedijk en strand Oosteroever in Oostende en een grasdijk in Middelkerke-Westende.

Deze proefprojecten moeten ervaring opleveren bij de opbouw, het beheer en het onderhoud van duin-voor-dijkoplossingen, die een innovatieve rol kunnen spelen in de toekomstige zeewering. De monitoring van de proefprojecten was ingebed in het Europese Interreg-project SARCC (Sustainable and Resilient Coastal Cities) dat eind vorig jaar afliep. Bij een positieve evaluatie van de proefprojecten kan worden overwogen om dit ook op andere plaatsen toe te passen en zullen de nodige stappen ondernomen worden, zoals een bevraging van de markt over een verdere aanplanting.

In mijn schriftelijke vraag nr. 1128 van 21 april 2022 polste ik bij de minister naar tussentijdse resultaten voor elk van deze proefprojecten. In haar antwoord gaf de minister aan dat er bij elk van de drie proefprojecten een duidelijke aangroei van zand ter hoogte van de aanplantingen kan worden vastgesteld, maar dat de mate van aangroei tussen de drie proefprojecten sterk verschilde. De minister concludeerde dat de proefprojecten aantonen dat de toevoeging van rijshouthagen zeer effectief is want dat 90% tot 100% van het opgewaaide zand door deze aangroei kan worden vastgehouden. De inplanting van helmgras, zonder rijshouthagen, vangt slechts 50% van het opgewaaide zand op.

1. Kan de minister de eindconclusies voor elk van de drie Vlaamse proefprojecten meer in detail toelichten? Welke finale impact kon worden vastgesteld van de aanplantingen op de morfologie en het eolisch zandtransport enerzijds en zandoverlast anderzijds op de drie Vlaamse testlocaties?
2. Hoe evalueert de minister deze proefprojecten?
3. Overweegt het Agentschap voor Maritieme Dienstverlening en Kust (MDK) in navolging van deze drie proefprojecten ook op andere plaatsen langs de Vlaamse kust soortgelijke aanplantingen aan te brengen? Zo ja, welke concrete locaties heeft het agentschap daarvoor op het oog en wanneer plant het de realisatie daarvan? Welke acties of initiatieven heeft het agentschap in tussentijd al ondernomen om deze aanplantingen voor te bereiden (marktbevraging, andere...)?
4. Hoe worden de conclusies van deze proefprojecten meegenomen in de alternatievennota en het proces rond 'kustwering'?

5. Staan er andere proefprojecten op stapel om natuurlijke oplossingen voor de kustbescherming te onderzoeken? Zo ja, welke en welke instantie initieert?

ANTWOORD

op vraag nr. 1226 van 11 mei 2023

van **CATHY COUDYSER**

1. Elke locatie kent zijn specifieke ligging en morfologische randvoorwaarden waardoor de werking verschilt. De monitoring zal nog verdergezet worden om de evolutie te blijven opvolgen.
 - a. Aanplant Raversijde met helmgras en rijshouthagen: In het 1ste jaar na de aanplant was er sprake van sterke aanzanding, vooral in de zeewaartse rij van de vakken met rijshouthagen. In het tweede jaar zijn vooral de landwaartse vakken aangezand. De zone tussen de aangeplante zone en de zeedijk is ook verder aangezand. Door deze goede zandvangende werking is er geen beduidende zandoverlast vastgesteld op de zeedijk, tramsporen of de N34. De aanzanding van de rijshoutvakken neemt af in de tijd: 1,5m aangroei in jaar 1, 1,2m in jaar 2. Om de zandvangende werking te behouden onder deze sterke aanzanding die de aangroei van helm verdrukte, werd bijkomend helmgras aangeplant op de top van deze aangezande zones. Dit zal verder geëvalueerd worden.
 - b. Helmgras op Oosteroever Oostende: Goede zandvangende werking van de helmgrasvakken, afnemend in de tijd: 0,60m aangroei in jaar 1, 0,28 m in jaar 2. Ook hier is er sprake van minder aanzanding van de beplante vakken met helmgras tijdens het tweede jaar. De zone tussen de beplante vakken en de zeedijk groeit in beide jaren aan. In het tweede jaar is vastgesteld dat er minder zand door de beplante vakken richting zeedijk gewaaid is.
 - c. Aanplant van helmgras op een verhoogd zandvolume tegen de zeedijk van Middelkerke-Westende: In het eerste jaar na de aanplant was er een beperkte groei (gemiddeld 0,11 m per jaar) van het zandvolume dat zich hoofdzakelijk situeerde aan de westelijke zijde van de zeewaartse vakken met helmgras. In het tweede jaar heeft deze groei zich doorgezet naar alle zeewaartse vakken. De landwaartse vakken zijn stabiel en kennen dus geen aangroei of erosie. Er zijn geen noemenswaardige problemen met opwaaiend zand op de zeedijk in deze zone. Het helmgras weet het aangelegde zandvolume, aangelegd in kader van kustveiligheid, goed vast te houden.
2. De proefprojecten worden gunstig geëvalueerd:
 - a. De 2 projecten in Oostende hadden als hoofddoel om zandoverlast door opwaaiend zand te beperken. In beide zones is de zandoverlast beperkt, met een zeer duidelijk effect tussen Raversijde en Mariakerke.
 - b. Het project in Middelkerke-Westende had als hoofddoel het beschermingsniveau tot dat van een 1000-jarige stormvloed te brengen door het aangebrachte zandvolume stabiel te houden. De meest recente veiligheidsbeoordeling bevestigt dit. Het project wordt ook zeer positief geëvalueerd wat de beleavingswaarde betreft.
3. Momenteel voorziet MDK om helmgras aan te planten op verschillende locaties waar exoten verwijderd zullen worden in bestaande duingebieden. Dit "Life Dunias"-project heeft als doel zandoverlast door opwaaiend zand te vermijden. MDK gaat momenteel samen met het Agentschap voor Natuur en Bos na hoe deze opdracht kan aanbesteed worden.

Ook wordt gekeken om in de nabije toekomst de proefzone op de oosteroever Oostende verder uit te breiden.

4. Momenteel is de kennisgevingsnota voor het strategisch beleidsplan Kustvisie in openbaar onderzoek. Na dit openbaar onderzoek zal er verder werk gemaakt worden van dit strategisch beleidsplan dat uit enerzijds een lange termijn strategische visie zal bestaan en anderzijds uit een korte termijn actieplan. De conclusies van de proefprojecten zullen, gelet op het strategisch karakter van Kustvisie, op hoofdlijnen meegenomen worden. In de redelijke alternatieven voor de strandzones die momenteel voorliggen is zowel voor het alternatief "Ter Plaatse" en zeker voor het alternatief "Zeewaarts" duinontwikkeling opgenomen als oplossingsrichting waardoor dit een belangrijke bouwsteen is voor de toekomstige kustbescherming. Kustvisie wil aangeven in welke zones op de natuur gebaseerde oplossingen kunnen en aan te raden zijn, maar gaat zelf niet in op de specifieke invulling. Dit onderzoek kan hier dus aan bijdragen.
5. Volgende proefprojecten staan op stapel:
 - Aanplant van helmgras op het strand van Knokke-Heist, op initiatief van MDK in samenwerking met de gemeente (zone Rubensplein – Paul Parmentierlaan).
 - Dunefront: een samenwerking tussen MDK, verschillende academische partners en bedrijven binnen het EU Horizon 2020 programma waarbij nature based solutions en in het bijzonder duin-dijk systemen zullen bestudeerd worden. Dit project is nog in de aanvraagfase en is nog niet goedgekeurd. Het initiatief tot deze samenwerking is genomen door de Universiteit Gent.
 - SUSANA, een project van de Blauwe Cluster, waarbij een model wordt opgezet om de voor- en nadelen van nature base solutions en de herkomst van het zand te kunnen afwegen. Dit project wordt gecoördineerd door de Universiteit Antwerpen.
 - CASSANDRA, een project van de Blauwe Cluster, een project waarbij de mogelijkheid voor het opzetten van een living lab omtrent nature-based solutions onderzocht wordt. De partners zijn Haedes, Econopolis, DEME, IMDC en Jan De Nul.
 - Coastbusters FINESSE: een project van de Blauwe Cluster, waarbij een financieringsmodel gekoppeld aan de ecosysteemdiensten van nature-based solutions wordt onderzocht. De partners zijn hierbij: Universiteit Gent, het Waterbouwkundig Laboratorium, Vlaams Instituut voor de Zee, Instituut voor Landbouw-Visserij- en Voedingsonderzoek, Vlerick Business School.